

„Soča“

izhaja vsak petek o počlane in veljá s prilogo „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljanja:

vse leto	gld. 4-10,
pol leta	2-30,
četrt leta	1-10.

Za tuge dežele toliko več, kolikor je večja poštnina.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročino znižamo, tako se oglašé pri upravnistvu.

„Prisret“ izhaja vsakih 14 dñij vsak drugi tork in veljá za celo leto 88 kr.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izdeta lista že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo.)

Izdajatelj in odgovorni urednik Dragotin Strucelj.

Tretja seja deželnega zborna

dne 3. februvarja 1897.

Deželni glavar čita došlo prošnje in vloge s pristavkom, da se večinoma odkažejo peticjskemu in finančnemu odšku, ki sta že ustanovljena, dñomo pravne in legalne odške, ki se imata ustavoviti. Predno da besedilo poslanec Greš, ki je bil oglašl interpellacijo, poprosila besedo deželnega odbornika dr. Tuma, da stavi formalen predlog.

Dohiši jo, pravi: „Dovoljujem si staviti formalen predlog. Da zdaj sta se ustavovila že dva odška v našem deželnem zbornu, peticjski in finančni. Kakor danes čejanem iz ust gospoda deželnega glavnarja, ima se veliti tudi pravni ali legalni odšek. Zelja naše stranke je, da bi se voli se četrti odšek, kateri bi obravnavala upravne ali administrativne in avtonome predmete deželnega zborna. Moj predlog se plasi takole: Poleg že obstoječih vsakobitnih odškov deželnega zborna naj se ustavovi še upravni odšek sedmih članov, v katerega področje bi spadali vsi predlogi, ki se tičejo delovanja avtonomih-administrativnih organov v zagonih, ki spadajo pod oblast deželnega zborna, in taj se se v današnji seji izvrši volitev tega odška po glasovanju.“

Ko tujnikov namestnik precita predlog, podpisani po vseh slavnostih poslanec, ter ga prevede na italijanski, izjavi deželni glavar, da boče nenehovanje priloga stvari na dnevnih redih prihodnje seje.

Dr. Tuma opaza: „Moj predlog se glasi tako, da se mora še danes o njem razpravljati.“

Poslanec dr. Pajer ugorja predlogu sumenti, ker ne ve, kaj bi pripadlo prav za prav novemu odšku, in tudi nujnosti, ker ni utemeljena.

Dr. Tuma: Predlogu samostalen, nujen predlog, ampak formalen. Tiče se načina, kako se morajo predmeti razpravljati. Kohkor jaz poznam poslovni red deželnega zborna, smo se kadarkoli staviti formalen predlog. To velja ne le za naš deželni zbor, ampak je v rabi po vseh drugih zbornih. Neden obširno nenehovanje načina tega predloga, ker mislim, da vsekaj zbornica mnogo tako razumeva, da je skrajni čas, da se deželni zbor odloči kaj ukremiti, da se razmire v deželi zgodijo. Od leta do leta mnozastopni nasprometne stranke večino v dveh odških, v finančnem in pravnem, med temi ko jo ima naša stranka le v peticjskem. V onih se obravnavajo vse važne stvari, ki se tičejo cele dežele, proračuna, računa in vsi zakoni, v zadnjih prihajajo na red le prošnje za podporo dijakom, cestam in enako. Torej pač lahko zahtevamo, da dobri tudi naša stranka važen odšek, kjer bi imela večino. Ta odšek naj bi se počel po dnu z gospodarskimi vprašanjimi, z našimi potrebami. Izmenjeno ga lahko tudi gospodarski odšek, dober obsegaj naj dosedanj pravni odšek le z golj pravna vprašanja, na kar bi kazal že laski izraz: legalni odšek.

Omejiti se hočem na to, da določim le nekoliko snov, ki bi se odkazala odšku po mojem predlogu, materijo, kakor pravi časti g. poslanca dr. Pajer, s katero bi se počel novi odšek. Spadajo bi vam pripravljanje predlogov in obravnavanje vseh zadev upravnih ali administrativnih in avtonomih ali samoupravnih, katere ne zahtevajo strogo jurističnega znanja in so pred vsemi gospodarskega pomena. Če bi pa že drugač predmeta ne bilo, zadošča eden, pretresovanje poročila deželnega odbora na deželni zbor, ki se predlaga vsako leto. Deželni odbor deluje celo leto, obsegaj vse predmete, ki se tičejo dežele, in je odgovoren za svoje delovanje deželnemu zboru. Pač vredno je, da se za pregledanje, pretresovanje in poročanje o njem deželnemu zboru dolci poseben odšek. Neden kritiči deželni odbor, da svoje naloge ne vrši, kakor gre, res je sam deželni odbor odgovoren deželnemu zboru, začel želim dajati mi odgovor in zato

sem v klubovi sej naših poslanec stavil predlog, naj se ustavovi poseben, vsakobit odšek, ki bi delovanje deželnega odbora nadziral in o tem poročal deželnemu zboru. To bi bila prva naloge novega odšeka. — Obsegal bi pa pač lahko še mnogo druge snovi, sploh vse, kar se tiče materialnega ali gmočnega napredka naše dežele.

Naš deželni zbor do sedaj ni došel formalen del, nego reseval vsakobitne načine, proračun, petlige, dovojeval podporo, ter sklepal zakone, kakor: o varstvu očnic in dejanje podpor po zavarovalnih društvih ogjemščem. Ni pa resno sklepal o tem, kako uredi in izboljša deželne razmere po zakonih, kakor je imajo že vse krovovine naše države. Nenamno zakonov, ki urejajo in posprejajo naše gospodarsko-ekonomične zadeve; nemanj šolskih zakonov, zkonov, ki bi urejali važnejše ceste, deželne ceste; nemanj zakonov, ki uravnavajo zdravstvene razmere in naša dežela je edina v celo državi, ki je brez zdravstvenega zakona, dasi je bila vložena prva Vladina predloga o njem že leta 1872, in praznjenje letos 25-letnico te predloga. Poleg tega lahko priznavamo, da je deželni urad, deželni odbor, sploh celo organizacija taka, kakor je bila leta 1861, ko so se v prvih zbrali deželni poslanci. To velja za avtonomno organizacijo občin in cele dežele. Deželni urad je se vedno v istem položaju, v katerem je bil pravilno, le da deželnega tujnika že nato let ni, niti urad ne postope tako, kakor bi moral.

Vrnimo se k prvi materiji, in to da bi veliko iskali, ožirimo se na neto ubogu ljudstvo, da vidimo, koliko je dela in da je se vse storiti. Zememo h gori ob Fredetu, počakajo se nam gole stene planin, preti prehodnikom santi lakti ali izseljevanje po svetu. Gozd, ki so tamkaj radi ogold je večinoma v nekedenje grajsirje in gospošček, ter spadajo dva po Soči. Neukl kmet je delal za njimi, kakor je videl in po gojivah pasel koze, edino njega živlo, tako da je domačes ostala gola skala. Skrbni naj se za pogozditev naših gojenih planin. Imamo začenj za pogozditev na Krasu, naredimo ga tudi za planine. — S tem bi skrbeli ob enem za hodečnost Furlanije. Po brezgostigr traga hudošnik, nastali v sled razgledovanja, in vse kažejo v dolino. Reke trage po gorskih strugah in odražajo cele kose naše dežele v furlanskem nizino in v morje. Znamo je, da poslancem poročilo večernega profesorja g. Franketa. V tem med drugim poseljeno povdari, da preti furlanski nizini večka nevarnosti.

Hudošniki nabirajo grus v doline, Soča pa manata iz gor v nizino. Sočna struga pod Gorico se neprehonomi viša in vira po namešenem prodih in v eni krajih je v isti ravni z sosednimi vasi, kakor pri Pieris-u in Sv. Petra. Skrajni čas je, da se odganja ta nevarnost in edino izdano sredstvo je pogozditev planin in zgrajenje hudošnikov. Gozd, gospoda, raste počasi. Treba je nujno ukremiti, da se pogozditev uredi po zakonu.

Visoka vrla ima resne intencije, podpirali deželo pri takih podjetjih. Storila je to na Tirolskem, na Koroskem in drugod, tudi naše dežele ne zapusti, da pogine. Zagradba hudošnikov ni pa le nezgodno: o potrdila, marveč nosi tudi neposredno gmočno korist območju prebivalstvu, ki bi pri delu marsikaj prislužilo. Zakon o zagradbi hudošnikov bi bil torej drugi prepotreben zakon, s katerim naj bi se počel upravni odšek.

Ako mislimo na pogozditev, moramo ob enem skrbeti, da se uredi skupna pasa po planinah in kozoreja. Oboje je z uravnavo hudošnikov v temi zvezji. In vendar deželni zbor ni prišel se do tega, da bi sklepal o tej zadevi. Profesor Frankel v svojem poročilu poudarja pescej, naj se govedi ne pase po strničnah. Teksa živila odira rušo in vali kamenje v vodne struge in to mnogo bolj nego koze. Koza je v bolšem okraju skorje edina žival, katero je mogoče rediti. K zakonu o pogozdovanju nujno potreben je

toraj zakon o kozoreji. Deželni zbor v tolkih letih v tem obziru storil se nič, vendar je čas, da se enkrat odloči.

Potrebna je uravnavo Soče. Tudi tu vrla ponuja obilo pomoč, a deželni zbor se ne zgane. Uravnavava ni le potrebna od Kobrida do Sv. Lucije, ampak tudi od Gorice do izliva v morje. To so zakoni, katere moramo skleniti v obrambu in ohranitev cele, skupne dežele.

Istočasno nam je skrbeti za gospodarski razvoj dežele. Živomoreja v gorjenem delu naše dežele je edini vir blagostanja. Napravimo oddelek kmetijske sole v Tolminu, mlekarško šolo. Ta zadeva gotovo ne spada v dosedanje legalni odšek samih juristov, in mislim, da je celo bolje, ako v novem odšku ne sedete le odvetniki, marveč je celo potrebno, da so oni tudi posestniki in dragi zastopniki. Ta zadeva spada edino v upravni odšek, ki bi bil zajedna gospodarski odšek.

Kakor v goralj za živomorejo, skrbimo maj v dolinah po Vipavskem in Furlaniji za titorejo. Ena in druga naj se stavi pod deželno nadzorstvo. To je potrebno naši nizini zlasti radi trdne nje. Tudi ta skrb spada gotovo le v gospodarski odšek in nikolj ne v legalni — pravni.

Morda nujne sedaj častiti gospod dr. Pajer, da je za upravni — gospodarski odšek delaj „materije“. Ravno naša stranka pričavi ta predlog, ker se ravno na nas ni nikdar in nikoli oziral. Za furlansko nizino se je vse mogoce storilo. Mi sedaj pred vsem pričakujemo in zahtevamo, da se organizujejo moji cele dežele in se zanašamo in venu, da nas vrla ne zapusti in ne posti, da naše ljudstvo ne v legalm — pravni.

Vsi vemo, da so v Kopru take razmere, da se hodeči učitelji ne morejo omikati. Živeli jim je v taki stiski in v takih okoliščinah, da morejo izgubiti veselje do vsega, tudi do svojega stana. V tretnjo skupino upravnih zadev spada nedvonočnični zakon. Imamo sicer okrajne ceste. Ali ako pomislimo, da naša dežela povpreč daje 10 000 gld. podprtne ce-tuim odhorom in je dala v 30 letih 300.000; ako računimo, da se pobira po cestnih okrajih počez po 20%, kar je vsekakdo prenizko vzeloz oziraje se na to, da so posebno prva leta doklade bile visoke v denarju in robotah, ker znata izravnati a davek vseh okrajih nad 500.000 gld.; maložilo se je na zgolj izravne davke 3.000.000 gld. Poglejmo po deželi, kaj imamo za leti 3.300.000? Deželni zbor se menda ni nikdar ogledal, kam gredč od leta do leta poniranje doklade za skladovne ceste. Ako bi bil to storil, gotovo bi skrbel za deželni zakon in odločil deželne ceste na način deželnega zaleda. To je tako hvalen predmet in ne spada v legalni odšek, ker mislim, da naši posestniki bolje vedo, katere ceste so potrebne ali ne. Deželni urad bi potem tudi imel nadzorstvo nad podjetniki in nad izvrševalnimi delom.

Vsekakdo bi se moral namestiti deželni inženir. Ravno zaradi tega se je toliko denarja zamalo, ker so preprosti ljudje delali ceste in je deželni odbor ni mogel pregledati brez deželnega inženirja. Faktično nujno ceste male koriščne, a bogati kraji so brez zveze.

Pri tem vprašanju gre nam tudi za mesto Gorico. Luhko bi se zjedilne vse ceste v eno točko v Gorici. Nam je isto takoj na sreču razvoj Gorice, kakor na sprotne stranki. Vemo, da to mesto le napreduje, če napredujejo naši kraji in pada, aka pa dajo leti. Zato hočemo tesno zvezati naše kraje z Gorico.

(Konec pride.)

Interpelacija

deželnega poslance dr. Aleksija Rojca in lovarjev na Njega Prevzivenost gospoda deželnega glavnarja Franca grofa Coroninija.

Z dopisom od 6. februarja 1896. št. 2706/I, je naznano visoko e. kr. namestništvo v Trstu, da je e. kr. ministerstvo notranjih reči z ukazom od 2. februarja 1896., št. 1666, odmenilo 4000 gld. podpore za občino Sočo in Trento za nakup živeža in pice, da se vsaj deloma odpomore bedi, provzročeni po slabih letih 1895. l. pozivajo se vis. deželni zbor, da tudi iz deželnega zalogata odmeri podporo. Dopis namestništva je došel v deželni urad že 7. februarja 1896. pod

st. 828. Navzlie temu, da je vis. deželni zbor zboroval 10., 11. in 12. februarja 1896. in je bilo časa dovolj, da mu je deželni odbor stvar predložil, je navedeni dopis e. kr. namestništva še dandanes nerešen. Nasprotno pa se prav istemu deželnemu odšoru silno mudi s predlogom pod št. 1. današnjega dnevnega reda. (Predlog, da se dovoli podpora zaradi skode prizadete (1896.) po povodni v gradisčanskem okraju, Porota dr. Pajer.)

Z ozirom na to dovoljujejo si podpisani prasati:

Kaj je vaš ekscelenčni znanega o dopisu pod prezentatom 7./II. 1896. št. 828?

Kako opravljene slučaj, da se tako važna zadeva humanitarnega pomena ni pravocasno predložila deželnemu zboru?

V Gorici, 3. februarja 1897.

(Podpisani vsi deželni poslanci razen dveh odbornikov.)

Dožolna kmot. šola in poskušovališčo v S. Michelu na Tirolskem.

(Izv. dop.)

(Na daljavo.)

Istočasno so bili nujnje kmot. šolo v Tridentu in Roveredu, kakor tudi v Boem sadjerejski tečaj. A g. svetovalec je kmotu spoznal, da za malo tirolsko deželo no bodo mogle 3—4 kmot. šole dobro uspevati. Delal je na to, da so one šole prenehale ter vso moč zdržali pod jedno streho, na jednem zemljishju v kmot. prostornem zavodu v S. Michelu. In res. S tem ima dežela manj stroškov in šola velike uspehe. V Rotholzu se je kasneje ustanovil zimski kmot. tečaj. V nemškem in italijanskem zaporedno. Dijaki, znajuci oba jezika, slišijo vsako razlaganje po 3krat in tudi 4krat, namreč: nemško in italijansko razlaganje in poleg tega nekaj gg. profesorji še nemško in italijansko narekujejo. Dijaki se takoreč predmete že v šoli naučijo in oni, ki ne znajo drugega deželnega jezika, prisvoje si ga popolnoma v 2 letih. Tudi slusatelji iz drugih dežel in držav: Rusije, Češke, Srbije, Dalmacije, Hrvatskega, Francoskega, Prusije, Italije itd. se nauče poleg kmot. strok tudi jezikov. Vsako teoretično predavanje pokaze in dela se tudi praktično. Tako n. pr. ako je 1 uro predavanje o sirarstvu, dela se drugo uro, in dokler se ne dovrši sit iste vrste, je predavanje o sadjereji, vidijo dijaki isto drevo, poskušajo isti sad itd.

Se ve, da je tako poučevanje za gg. profesorje mučno, a oni z g. svetovalem ravnateljem na čelu delajo tako ustrajno in tako navdušeno, da se mora človek razmeroma v kratkem času mnogo naučiti. Na zavodu deluje več učiteljskih moči, teoretično-praktičnih strokovnjakov:

1. Svetovalec - ravnatelj g. Edmund Mach vodi zavod in poleg tega uči kemijo in nekoje skupine vinarstva in kletarstva.

2. Kapelan g. I. Leiter poučuje krščans

10. C. kr. gozdn. komisar poučuje gozdarstvo.

11. Dipl. zivinodravnik g. Bruno Devara poučuje živinodravilstvo.

12. Vrtnar g. Fr. Schaller poučuje petje.

Nadalje so sledči uradniki v zavodu:

1. G. K. pl. Grammatica, oskrbnik.

2. G. A. Bonelli, kancelist.

3. G. Dr. Mezzina, zdravnik.

Nadalje so v zavodu praktični mojstri:

1. G. A. Zimmermann, kletar.

2. G. Fr. Lenzi, sirar.

3. G. Fr. Schaller, vrtnar.

4. G. K. Mader, sin prof. Madra, de-

lovidja.

5. G. M. Haler, pleter (kosarice, plete-

nice itd.)

V zavodu je poštni in brzojavni urad, kmet. muzej, pregledovalnica in poskuševalnica semen, velikanska podzemelska klet, lepa stanovanja za g. svetovalec-ravnatelja in nekoje gg. profesorje in njih družine itd. V toku let se je še mnogo gospodarskih poslopij prizidalo.

V zavodu je letos 59 rednih dijakov, kojim kuha in streže 12 usmiljenih sester. Zunanjih slušateljev je okoli 32, ki stanujejo in se hranijo skoraj vsi v našas za to sezidane in pod zavodovo nadzorstvo spadajočem hotelu. V sirarskem 8-deležnem tečaju je letos 10 slušateljev: 2 koroska Nemca, 2 tirolska Nemca; 4 kranjski Slovenci iz 4 različnih polit. okrajev in sicer: Janez Kaluža, Martin Cvetek, Jožef Jenko in Lovrenc Sušteršič; 2 z Goriskega: Franc Huber iz Bolca in Andrej Vrtovec iz Tolminca.

* * *

Sirarstvo poučuje strokovni prof. g. Samek in praktično zavodni sirar g. Franc Lenzi pod nadzorstvom g. prof. Pisatelj teh vrstic kodi poslušal s privoljenjem g. svetovalec-ravnatelja ter se uči, kolikor mu čas pripada, tudi živinoreje, sadjereje in pletenja košarice-pletenc.

Dijaki se dele: 1. redni domači dijaki (Tirole), 2. redni zunanjih dijaki iz raznih družin delž in držav, 3. slušatelji, koji hospitirajo in se le v jedni ali v drugi stroki unenega knetištva za svoja večja posestva ali službo izobražujejo. Kakor n. pr. iz vinarstva, kleparstva, sadjarstva itd. Hospitantje ostanejo tu 3, 6, 9 mesecev, navadno dokler se dolična kmet. stroka predvira. 4. obiskovalci raznih kmet. tečajev.

Za stanovanje, hrano in postrežbo v zavodu plačajo redni domači dijaki pri navadni mizi letnih 150 gld., pri boljši mizi letnih 312 gld. Redni zunanjih dijaki pri navadni mizi letnih 250 gld., pri boljši mizi 350 gld. Slušatelji in obiskovalci tečajev ne stanujejo v zavodu nego zato našas sezidane hoteli ali pa v privatnih hišah. Stanovanje, hrana in sploh vsa postrežba stane tu mesečnih 30-35 gld.

Hospitantje plačajo za vsak četrlet leta 10 gld. solnine.

S stanovanjem, hrano in postrežbo sploh so dijaki v zavodu zadovoljni.

Solsko leto traja 46 tednov. Počitnice so od 1. avgusta do 15. septembra.

Dnevni red rednih dijakov je sledči:

Po leti in po zimi ustajajo ob 5. uri zjutraj, nato imajo v zavodni cerkvi vsak dan skupno mašo in po masi zajutrek. Od 6-11 ure je šola. Ob 11 uri je kosilo in ob 7 uri zvečer večerja. Ko so skupno s kaplanom odmolili večerno molitev gredo po zimi ob 8½, po leti ob 9. uri spat. Popoldne imajo navadno praktična dela o tem, kar so se zjutraj učili in 1 uro l. j. 4-5 solo, naprej do večerje pa pod nadzorstvom učenje.

Poleg zajuterka, kosila in večerje dobe ob 9. uri zjutraj košček rženega kruha in 1 kozarec vina (tu se pretrga za ¼ ure pouk); takisto popoldne ob 3½ uri. Iz vseh vrst dijakov, slušateljev in obiskovalcev tečajev dobi spričevalo oni, koji se skušnji podvrže.

Kakor razvidno iz opisanega, je v zavodu stroga disciplina in red, imajo pa dijaki, slušatelji, in obiskovalci tudi odusa in prizjetnega in veselega razvedrila.

Slušatelji in obiskovalci zunaj stanjuči so prosteli a redni dijaki v zavodu imajo vsako nedeljo in praznik prosto do 5. ure popoldne. Poleg tega je vsak četrtek v v hotelu skupni veseli večer (Bierabend) slušateljev in obiskovalcev in izven zavoda stanujotih dijakov. Na veseli večer pride g. svetovalec-ravnatelj, vsi gg. prof. in uradniki. Tu se razlega petje, drže govori in napitnice itd. In vsak mesec enkrat je tak veseli večer v zavodu za redne dijake, h kojim pridejo vsi zunanjii slušatelji. Tu, v prostorni dvorani-obednici, zbranih je kakih 90 oseb, dijakov in slušateljev; in ko stopi v dvorano g. svetovalec-ravnatelj z gg. profesorji in uradniki, zaspira godba in s lojko grl odmeva se krasno petje, da je človek kar zatajan. Tu se vrste godba s petjem, govori z napitnicami itd. G. svetovalec-ravnatelj, kakor tudi ostali gg. profesorji in uradniki skusajo dobiti priliko razgovarjati se z vsakim dijakom in slušateljem. Na izrecno željo g.

svetovalec - ravnatelja, zapeli smo tudi mi Slovani ze par naših slovenskih pesmi. Taki veseli večer niso le v razvedrilo nego tudi v izomiku in oklo. Pač zna g. svetovalec-ravnatelj in gg. profesorji družiti koristno s prijetnim. Tu v zavodu je delo, življenje in veselje. Tu ne manjka življajočega duha.

Pri tej priložnosti ne morem drugače nego omeniti tudi pristava g. K. Portele, koji zna prav dobro pogoditi pri takih priložnostih kako humoristično v splošno veselje in smeh. On skribi, da napravijo slušatelji v hotelu vsako leto pustno veselico z dramatično predstavo, petjem, govor, deklamacijami, godbo in plesom. Taka veselica je bila tudi letos 13. t. m.

Tudi Slovani smo bili povabljeni, kojo Slovansko zapeti, a je premalo moči pa tudi not nismo mogli dobiti.

Ta naj sledči nekoje statistične date, katere sem posneli iz raznih ustnih sporočil, knjig in koledarjev, katerih dovolj pričajo o uspešnem neposrednem in posrednem delovanju dež. kmet. sole v S. Michelu:

1. Visoko c. kr. kmet. ministerstvo je priznalo, da je šola v Avstriji najbolje obiskovana.

2. Z najvišjim sklepom od 20. okt. 1893. je Nj. Veličanstvo, presvilli cesar in novoval ravatelja g. Edmundu Mach-a vladnemu svetovalecu.

3. Imenovan je g. svetovalec v večjih občinah častni občan in v mnogih družtvih in akademijah častni član.

4. V letu 1895. ga je spoznalo visoko c. kr. kmet. ministerstvo nadzornikoma kmet. sole v Gorici, v Poreču, na Kranjskem in v Dalmaciji.

5. Istotako so tudi nekaj ostali gg. prof. na mnogih krajih častni občani in častni člani.

6. Knjižnica in nekoje druge sobe so polne in lepo okinčane z različnimi diplomami iz deželnih in svetovnih razstav itd.

7. Učiteljsko osebje spisuje in urejuje kmet. list "Tiroler landwirtschaftliche Blätter" in tako obsežen kmet. koledar. Spisujejo iz lastne skrinje učenjske knjige itd.

8. Resilo je v letu 1895. različnih uradnikov v 4 razdelkih aktov v skupnem številu 8016.

9. V letu 1895. je bilo na poskuševališču od kmetovalcev, trgovcev, tovaren itd. določenih 1132 objektov za kemično preiskavo.

10. Zavod razpoložje in predal priljeno na leto 500 hl. vina, več q namiznega grozdja, sadja, mnogo tisoč buteljk, sira, masla, sadničnih dreves, bilje in kolči posilja celo v Ameriko in Azijo itd. itd.

11. Prometa je v zavodu priljeno 100.000 gld. na leto.

12. V letu 1894. so imeli 3 gg. prof. po deželi 12 javnih predavanj; in tako prislično vsako leto.

13. V vinogradu je več sto vrst žlahitnih trt in v sadjezasadu več sto vrst žlahitnega sadnega drevja.

14. V deželi sta 2 kulturna sveta; za južni Tirol v Tridentu in za severni Tirov v Innsbrucku. Tudi tu dela zavod v S. Michelu posreduje.

Kulturna sveta izposljujeta od vlade vsako leto izdatnih podpor ter jih obračata v prid in povzdigno kmetijstva. Tako n. pr. podporo onim mlekaricam, ki izdelajo in sezidajo posloge po načetu ter si omislijo predpisano opravo, podpirata izdatno one ljudske učitelje, ki poučujejo kmetijstvo, skrbita za javna predavanja, potovalne učitelje, posebne kmet. tečaje itd. Posiljata resolucije in peticije na dež. in državni zbor ter na vladno v kmet. potrebal, tako n. pr. za reguliranje Adiže, kar je stale okoli 5 milijonov gld., za preosnovo dedue pravice itd.

15. Vsled deželne postave je na Tirolskem 44 okraj. kmet. zadrug (v vsakem sodniškem okraju) z 12.594 zadružnikov. Med zadružniki je mnogo baronov in grofov, sploh plemenitev. Mlekarški in sirarskih zadrug je 109; v 44 delajo s centrifugo, v ostalih pa po Swarz-evi metodi. Živinorejskih zadrug je 14. Kietarskih zadrug 3.

16. Hranilnic in posojilnic po Raiffeisen-ju je v deželi 134. V letu 1896. je vložilo 14.660 strank skupni znesek 1,906.379.

17. Tirolsko izvraža mnogo vina, grozdja, sadja in zivine, za kar dobi mnogo, mnogo denarja.

Iz podanih glavnih potez je dovolj razvidno uspešno delovanje dež. kmet. sole v S. Michelu in kmet. napredek v deželi sploh.

V S. Michelu, dne 5. februarja 1897.

A. V.

pospeševal nihj koristi*). Volilec pete kužije pa toplo priporočamo, da se ga oklenejo. On je pokazal pri raznih prilikah, da živo čuti za nižje sloje ljudstva. Naš narodni voditelj nima z ročicami posuta pota; on je takoreko narodni trpin, kateri žrtvuje vse svoje moči za slovenski narod na Goriskem. S strahom pa zremo volitev v veleposestvu, Italijani in z njimi združeni vladni pristasi bodo volili nam sovražnega zastopnika**).

Pregledal sem v "Soči" objavljeni menik veleposestnikov in videl, da, aka storijo svojo narodno dolžnost vsi slovenski veleposestniki, bo zmaga naša. Gorje pa onim, kateri bi se iz nitev razlogov odtegnili volitvi; nje naj zadene klečev užaljenega naroda, ker le oni bodo odgovorni za posledice***).

— Javno umnenje je, da bo tudi letos kandidoval v veleposestvu preblagorodni g. Alfred grof Coronini. Takih zastopnikov, kakor sta dr. Gregorčič in grof Coronini, nismo še imeli ni zatirani goriški Slovenci, in zato moreta in morata biti izvoljeni. Nastane pa vprašanje, o tretjem zastopniku, aka nam bo mila srča junaka. — Aleksander Veliki Macedonski je ležal na smrtni postelji; tedaj so ga vprasali dvorniki, koga si izvoli za naslednika? On pa mimo reče: "Naj vrednejšega". — Da drastvo "Sloga" pravega priporoči, o tem bodimo več kot prepričani. Dopisnik v "Slovenskem Listu" priporoča dr. Rojea. Načelo bi ne bilo, ali gospod dr. R. je zdravnik, ki ne more žrtvovati svojega poklica, ker kot poslanec bi moral opustiti zdravljenje. Mi Slovenci pa potrebujemo v Gorici domačih zdravnikov! Tedaj oklenimo se društva "Sloga", da bodo brez pogojno in tudi proti svojemu prepričanju volili one može, katere nam priporoči. Zivelo društvo "Sloga" in z njim vred nasi narodni voditelji! Bog in narod!

— * * *
Sirarstvo poučuje strokovni prof. g. Samek in praktično zavodni sirar g. Franc Lenzi pod nadzorstvom g. prof. Pisatelj teh vrstic kodi poslušal s privoljenjem g. svetovalec-ravnatelja ter se uči, kolikor mu čas pripada, tudi živinoreje, sadjereje in pletenja košarice-pletenc.
Dijaki se dele: 1. redni domači dijaki (Tirole), 2. redni zunanjih dijaki iz raznih družin delž in držav, 3. slušatelji, koji hospitirajo in se le v jedni ali v drugi stroki unenega knetištva za svoja večja posestva ali službo izobražujejo. Kakor n. pr. iz vinarstva, kleparstva, sadjarstva itd. Hospitantje ostanejo tu 3, 6, 9 mesecev, navadno dokler se dolična kmet. stroka predvira. 4. obiskovalci raznih kmet. tečajev.
Za stanovanje, hrano in postrežbo v zavodu plačajo redni domači dijaki pri navadni mizi letnih 150 gld., pri boljši mizi 312 gld. Redni zunanjih dijaki pri navadni mizi letnih 250 gld., pri boljši mizi 350 gld. Slušatelji in obiskovalci tečajev ne stanujejo v zavodu nego zato našas sezidane hoteli ali pa v privatnih hišah. Stanovanje, hrana in sploh vsa postrežba stane tu mesečnih 30-35 gld.

Hospitantje plačajo za vsak četrlet leta 10 gld. solnine.
S stanovanjem, hrano in postrežbo sploh so dijaki v zavodu zadovoljni.
Solsko leto traja 46 tednov. Počitnice so od 1. avgusta do 15. septembra.
Dnevni red rednih dijakov je sledči:
Po leti in po zimi ustajajo ob 5. uri zjutraj, nato imajo v zavodni cerkvi vsak dan skupno mašo in po masi zajutrek. Od 6-11 ure je šola. Ob 11 uri je kosilo in ob 7 uri zvečer večerja. Ko so skupno s kaplanom odmolili večerno molitev gredo po zimi ob 8½, po leti ob 9. uri spat. Popoldne imajo navadno praktična dela o tem, kar so se zjutraj učili in 1 uro l. j. 4-5 solo, naprej do večerje pa pod nadzorstvom učenje.

— Pust, pust, primi babo za čeljusi! — je kričal lansko leto osorej Cuckov Tinč, ko je obiral veliko kost domačega ščetince. — Pust je čas, ko se ves svet veseli in norčuje, vrška in piška, pleše in ženi — in kakor smo slišali, je našega Tinčeta opomnila tolsta kost na ta presrečen čas "Kurentove pralike". V tem času, ko že vsak pošten človek zleže v neko drugo sfero, smo mi gozdarji lepo morni pri domu in opravljamo svoja opravila, kakor češ, da je vedno — "advent".

Tako je pri nas. — Čenjeni čitatelj in skrana čitateljica boda gotovo mislila, da smo to ljude, ki nimamo nikakih občutkov. Ej, no, — da bi dejal, da bi nas prav nime ne "posrelbela", ko čitamo o lepih veselicah, elegantnih plesih, finih plesalkah i. t. d. — tega ne, temveč smo ljude prav poštenga "štoma", a v tem podobni eksotični evesicami — tam, v mrzli Sibiriji.

"Bog visok, car daljok" — veli znani ruski pregorov. Tudi mi smo visoko in daleč od sveta, zato pa nimamo prilike udeleževati se pustnih veselic, katerih kar mrgoli v tem presrečen času in čuvati nam je le naše ženljive katere so nam — seveda — hvalne za to. — Ko to premišljujem in tuhata, dovedejo me "snežke" do dobro znanega hospica gospe Francke na Predmeji. Slišal sem namreč, da je ta vrtja gozdarica vrgla na klop dva ščetince, kakor dva cejlonska slona — in šel sem na "koline". Tu, na mizi ugledam, sledče vabilo: "Čenjeni gospodje tovariši! Ker se mi gozdarji le redko kdaj poveselimo, je zbral načelnik "snežkarjev" za ta pust sledča poučna razvedrila:

1. Dne 21. februarja popoldan — strejanje na dobitek. (Sickova ravan).

2. Na malo pust 25. t. m. veliko dirkanje se "snežkani" na Merzovec 1446 m višine. Tu je priložen natančen načrt, po katerej se ravnat. Prvo dosli na vrhunc.

3. Isti dan — je za gospe odločena znana "igra s pličkom".

4. Na dan pusta 2. marca — "prijetljivi večer". — Dovolj šale in sm

Oglas.

Pretekli teden je bil na Dobrčevi, pošta Žiri, iz kožolca ukraden malo lojterski vožiček (Steierwagen) zeleno barvan, z zaviračem (zlaftom), in je imel spredaj v zadnjem peresa, kovan po slišnem kovu kot kočija, oje ali drog jesenov, na sredi od jermenvov zelo obrabljen, na koncu ojesa samo ena veriga, vaga pa za vpremo dveh konj, zadnja kola ima samo 4 platiš, 2 platiš na 4 spice, 2 pa na 2 spice (dostin imajo vozna kola navadno po 5 platiš). Ako bi kdo vedel za ta voz, izvoli to naznani Franjo Blažiču na Dobrčevi, pošta Žiri.

60

Tovarna tamburic

I. STJEPUŠIN

Sisak
(Hrvatska)

Na zahtjevo posilja
vsakomjer brez
plačeno ilustrirane
cenike.

Vaclav Zima,

izdelovalnica gospodarskih strojev v Prepečah u Opočju na Češkem, izdeluje kot posebnost

Cistil, mline za žito

po svojem patentovanem izumu. Mlini so znani v močiji dobi kot najboljši.

Slamoreznice z moži notri brusilimi, ki so pripoznane kot najboljše, takov tudi

Žitni drobljilec z mlinskimi kamni

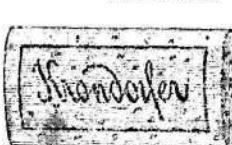
svojega patentovanega izuma, ki se od drugih močno razlikuje, se loži gonijo in bolje delajo.

Dolgorazni brzi prahlji stroji z žimalkami, ki so neizognibili za vsako hrano, ker so z njimi pri prahu polovno prilican.

Za vse svoje izdelke jančim najboljšo jaksot, solidno postrožko in zelo zmerne cene. Genke pošiljanja na zahtjevo brezplačno in postume prostno.

KRONDORFER

V začetku posamezanja in ponarejanja naprezen so p. n. odjemniki, vedno izrecno zahtevati KRONDORFER s etiketo in plavim Neptunom, kakor tudi paziti na znameni omot:

J. Kravagna, 15. 4 posestnik vinogradov in tovarne žganja v Ptaju (Štirska) priporoča

svoja naravna vina, liter po 15 do 18 kr., prstni tropinovec po 40 kr., slivovec po 50 kr.

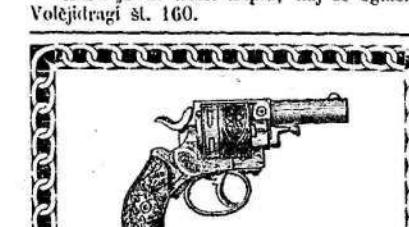
Anker 25. 25-5 Liniment. Capseli compos.

Iz Richterjeve lekarne v Pragi pripoznano kot izvrstno bol ublažjujoče mazilo; za ceno 40 kr., 70 kr. in 1 gld. se dobri po vseh lekarinah. Naj se zahteva to splošno prijubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le.

Richterjev Liniment s "sidrom" kot edino pravo in vzame le tako steklenico, ki je predvadena s "sidrom" kot znano zasečino znamko. Richterjeva lekarna "pri zlatem levu" v Pragi.

Hiša se proda 48. 2

ležeta na glavni cesti Št. Peter-Volejedraga, 10 klastrov dolga in 5 široka s 6 njiv svetih. — Kolor jo bi hotel kupiti, naj se oglasi v Volejedragi s. 160.

Velika zaloga orožja 44. 5-2 zlasti za lovece. 27. 6-2

Puške brokovne, kaliber 12, 14, 16, 20, 24, 28 in druge po ceni in s popolnimi puškarskimi izdelki.

Posebnosti pušk brokovne in drugih Winchester in Pieper domači patent. Gejal in Kroma z ekstratorjem in brez njege; volka zatoga revolver, humpit, karablin, Robertk, bogra, kakor tudi zaloge smodnika in streličev v vseh lovskih potrebiščih priporoča z redno postrožbo.

I. Hrvánska sin v Roudnic nad L. Češko) Cenik s slikami posiljamo na zahtevanje postume proslo.

Trgovac z vinom na veliko

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
12 Cl. príporoča
dalmaški vino iz Jelše in Šibenika,
potem

pristna bela
in črna vina
iz
vipavskih,

Dostavlja na dom in razpolaga po želenici na vse kraje avstro-ugerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo posilja tudi uzoč.

Gena zmorne. Postrežba poštena.

Oglas p. n. g. trterejem!

Odrezki amerikanskih trt.

Riparia - Solonis - Rupestris

za cepljenje,

katerih se ne prime trtne trte. Lakor in li drugi kakovosti sadik domačih in francoskih iz lastnih trtne uši prostih nasadov priporoča

10. 3 Iv. Jož. Strekel
vel-posestnik
v Semenski ulici v Gorici.

Osobe

brez službe

si lahko prislužijo

na dan od 2-5 gld.

Kje?

površ iz prijaznosti upravnosti u sega lista.

Reichenburško

sukno in snovi za oblike!

Neposredna razprodaja moj zasebniček!

Naj se zahteva uzoč naših krasnih novosti: Najlepšje oblike za spomlad — celo oblike gld. 670, gld. 570, gld. 470 itd.

Franc Rehwald & Söhne
Tuchfabrikslager
Reichenberg 6. B.

36. 4

Vinarsko in saljarsko društvo za Brda

s sedežem v Gorici, ulica Barzellini št. 20.
priporoča
po nizki ceni slavnemu občinstvu

svoja pristna briška vina: rebulo, modro frankinjo in druga na-vadna črna vina, predelke svojih članov.

Bazovlja na vse kraje od 56 litrov naprej.

Uzoči vin posilja na zahtevo.

Anton Potatzky v Raštelju št. 7 v Gorici

prodajalnica drobnega in nürnbergskega blaga na drobno in na debelo.

Jedino 3. 26-4 in najcenejše kupovališče.

Posebna zaloga za kupovalce in razprodajale na deželi, za krošnjarje in emajlerje.

Največja zaloga čevljarskih, krojaških, pisarskih, popovačnih in kadilnih potrebišč.

Zimska obuvala. Vozički in stoli na kolesih za otroke.

Strune za godala.

Posebnost: Semena za zelenjavno in travo.

Prosim dobro paziti na naslov:

Na sredi Raštelja št. 7.

Kwizdov 4 zlate, 18 srebrnih kolajn, 30 častnih in diplom priznanja.

Kwizdov Korneuburški redilni prešek za živino.

Zdravstveno in dietetično sredstvo za konje, govedo in ovce.

Uporablja se že 13 let v mnogih lieldih, ako ž vina ne žre, ako slab prebavlja, da je z zoholjanje mesta in pomnoženje istega pri kravah.

Cena: 1/4 Skatulja 70 kr., 1/2 Skatulja 35 kr.

Pristno le z gorajo varstveno znamko se dobri v vseh lekarinah in mitodičnikih.

Glavno zalogo imata

FRANC IV. KWIZDA

c. in kr. avstro-ugerski in kralj. rumunski dvorni zdravljalec, okrožni lekar v Korneburgu pri Dunaju.

4 zlate, 18 srebrnih kolajn, 30 častnih in diplom priznanja.

Kwizdov Korneuburški redilni prešek za živino.

Zdravstveno in dietetično sredstvo za konje, govedo in ovce.

Uporablja se že 13 let v mnogih lieldih, ako ž vina ne žre, ako slab prebavlja, da je z zoholjanje mesta in pomnoženje istega pri kravah.

Cena: 1/4 Skatulja 70 kr., 1/2 Skatulja 35 kr.

Pristno le z gorajo varstveno znamko se dobri v vseh lekarinah in mitodičnikih.

Glavno zalogo imata

FRANC IV. KWIZDA

c. in kr. avstro-ugerski in kralj. rumunski dvorni zdravljalec, okrožni lekar v Korneburgu pri Dunaju.

4 zlate, 18 srebrnih kolajn, 30 častnih in diplom priznanja.

Kwizdov Korneuburški redilni prešek za živino.

Zdravstveno in dietetično sredstvo za konje, govedo in ovce.

Uporablja se že 13 let v mnogih lieldih, ako ž vina ne žre, ako slab prebavlja, da je z zoholjanje mesta in pomnoženje istega pri kravah.

Cena: 1/4 Skatulja 70 kr., 1/2 Skatulja 35 kr.

Pristno le z gorajo varstveno znamko se dobri v vseh lekarinah in mitodičnikih.

Glavni dobitek v gotovini

75.000 kron po odbitku 20%

Srečke po 50 kr. priporočata A. V. Jona in Michlštäder & C. v Gorici.

4 zlate, 18 srebrnih kolajn, 30 častnih in diplom priznanja.

Kwizdov Korneuburški redilni prešek za živino.

Zdravstveno in dietetično sredstvo za konje, govedo in ovce.

Uporablja se že 13 let v mnogih lieldih, ako ž vina ne žre, ako slab prebavlja, da je z zoholjanje mesta in pomnoženje istega pri kravah.

Cena: 1/4 Skatulja 70 kr., 1/2 Skatulja 35 kr.

Pristno le z gorajo varstveno znamko se dobri v vseh lekarinah in mitodičnikih.

Glavni dobitek v gotovini

75.000 kron po odbitku 20%

Srečke po 50 kr. priporočata A. V. Jona in Michlštäder & C. v Gorici.

4 zlate, 18 srebrnih kolajn, 30 častnih in diplom priznanja.

Kwizdov Korneuburški redilni prešek za živino.

Zdravstveno in dietetično sredstvo za konje, govedo in ovce.

Uporablja se že 13 let v mnogih lieldih, ako ž vina ne žre, ako slab prebavlja, da je z zoholjanje mesta in pomnoženje istega pri kravah.

Cena: 1/4 Skatulja 70 kr., 1/2 Skatulja 35 kr.

Pristno le z gorajo varstveno znamko se dobri v vseh lekarinah in mitodičnikih.

Glavni dobitek v gotovini

75.000 kron po odbitku 20%

Srečke po 50 kr. priporočata A. V. Jona in Michlštäder & C. v Gorici.

4 zlate, 18 srebrnih kolajn, 30 častnih in diplom priznanja.

Kwizdov Korneuburški redilni prešek za živino.

Zdravstveno in dietetično sredstvo za konje, govedo in ovce.

Uporablja se že 13 let v mnogih lieldih, ako ž vina ne žre, ako slab prebavlja, da je z zoholjanje mesta in pomnoženje istega pri kravah.

Cena: 1/4 Skatulja 70 kr., 1/2 Skatulja 35 kr.

Pristno le z gorajo varstveno znamko se dobri v vseh lekarinah in mitodičnikih.

Glavni dobitek v gotovini

75.000 kron po odbitku 20%

Srečke po 50 kr. priporočata A. V. Jona in Michlštäder & C. v Gorici.

4 zlate, 18 srebrnih kolajn,